

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

จิรัชญา เหล่าคมพฒณาจารย์ ศษ.ม., อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ธิตริรัตน์ เหล่าคมพฒณาจารย์ รป.ด., อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

เขมิกา เสียงเพราะ พย.ม., อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

จิรภา วิลาวรรณ พย.ม., อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ยุวดี บุญเนา พย.ม., อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

สมฤทัย ผดุงพล พย.ม., อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้รวมทั้งการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์พยาบาลทุกสาขาทางการพยาบาลและกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ที่เป็นแหล่งฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาจำนวน 62 ข้อ ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีการสกัดปัจจัยด้วยเทคนิค Principal Factor Analysis และการหมุนแกนแบบแวนไรแมกซ์ (Varimax Rotation)

ผลการศึกษา พบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ก) สมรรถนะด้านคุณลักษณะทางจริยธรรม มี 11 ตัวบ่งชี้ ข) สมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มี 5 ตัวบ่งชี้ และ ค) สมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มี 2 ตัวบ่งชี้ 2) การยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โดยผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันองค์ประกอบในประเด็นความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับดีมาก จากผลการวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรนำตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพให้นักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, สมรรถนะ, จริยธรรม, จรรยาบรรณ, กฎหมายวิชาชีพ, นักศึกษาพยาบาล

The Competencies Indicators Development in Morality, Ethics and Professional Law for Nursing Students

Jiratchaya Laokhompruttajarn M.Ed., Lecturer, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Thitirat Laokhompruttajarn D.PA., Lecturer, Faculty of Political Science, Chaiyaphum Rajabhat University

Khemika Siangphroa M.N.S., Lecturer, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Jirapa Vilawan M.N.S., Lecturer, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Yuwadee Boonao M.N.S., Lecturer, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Somruethai Phadungphol M.N.S., Lecturer, Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University

Abstract

This Exploratory Factor Analysis research aimed to development and to confirm the components and indicators of morality, ethics and professional law among nursing students in Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University. Samples were 320 nurse lecturers and employers working in the hospitals under the training places for nursing students. Stratified sampling was used. Research instrument was a questionnaire of morality, ethics and professional law for nursing students including 62 items. Reliability of the questionnaire was tested using Cronbach's alpha coefficient yielding a value of 0.92. Data were analyzed using content analysis, principal component factor analysis by principal factor analysis technique and varimax rotation.

The results showed that; 1) The components of community health nursing competencies of the nursing students included 3 dimensions namely, a) morality according to professional standards competencies (11 indicators), b) ethics (5 indicators), and c) professional law (2 indicators). 2) Confirmation of components by experts. The components of morality, ethics and professional law of the nursing students included 4 dimensions in the issue of propriety, feasibility, utility, and accuracy were at a high level. The findings from this study suggest that the indicators of morality, ethics and professional law should be applied in teaching and learning academic services. As well as student development to enhance the capacity of morality, ethics and professional law for nursing students.

Keywords: The Indicators Development, Competencies, Morality, Ethics, Professional Law, Nursing Students

บทนำ

สาขาพยาบาลศาสตร์เป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพและอนามัยของประชาชนด้วยความเอาใจใส่และเอื้ออาทร ซึ่งการจัดการเรียนการสอนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้ 1) มีความรอบรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและสามารถประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม 2) สามารถปฏิบัติการพยาบาลองค์รวม เน้นความปลอดภัยของผู้รับบริการทุกช่วงชีวิต ทุกภาวะสุขภาพทุกระดับและคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาลการผดุงครรภ์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) สื่อสารด้วยภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) คิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) มีความรู้และสมรรถนะด้านดิจิทัลในการศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น 6) สามารถใช้กระบวนการวิจัยและกระบวนการสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาทางการพยาบาลและทางสุขภาพ 7) แสดงภาวะผู้นำและสามารถบริหารจัดการในการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ สหวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง 8) มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบและมีความเอื้ออาทร 9) สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและสนใจใฝ่รู้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 10) สามารถใช้การวิเคราะห์เชิงตัวเลขและใช้สถิติอย่างเหมาะสมในวิชาชีพ 11) แสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ตระหนักในคุณค่าวิชาชีพและสิทธิของพยาบาล 12) เป็นพลเมืองดีของชาติภูมิภาคและประชาคมโลกและ 13) มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติงานในสภาพการณ์ของความแตกต่างทางวัฒนธรรม¹ เพื่อสนองตอบความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนและผู้รับบริการโดยยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพและความเท่าเทียมกันของคุณค่าชีวิตมนุษย์

การกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีและปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อน

มากขึ้น รวมทั้งการตื่นตัวในสิทธิมนุษยชนและความต้องการมาตรฐานของชีวิต² เพื่อให้การดูแลผู้รับบริการบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรมและได้รับความปลอดภัย ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกถึงคุณภาพและแนวทางในการควบคุมคุณภาพด้านการพยาบาล³ ดังนั้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญสำหรับนักศึกษาพยาบาลเพื่อการพัฒนาตนเองเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพได้แก่เป็นผู้มีความซื่อสัตย์มีวินัย ตรงต่อเวลามีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสามารถใช้ดุลยพินิจในการจัดการประเด็นหรือปัญหาทางจริยธรรมแสดงออกถึงการเคารพสิทธิ คุณค่าความแตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและตนเองแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะคำนึงถึงส่วนรวมและสังคมแสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ตระหนักในคุณค่าวิชาชีพและสิทธิของพยาบาล¹ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลมีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีตลอดจนสิทธิมนุษยชนของผู้รับบริการตอบสนองความต้องการและความปลอดภัยของผู้รับบริการ รวมทั้งรักษามาตรฐานวิชาชีพ^{2,4} อันนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานผลการเรียนรู้ในด้านอื่น ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สภาการพยาบาลได้กำหนดสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดี สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัยมีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยแบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย 2) ด้านการปฏิบัติการพยาบาล 3) ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4) ด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ 5) ด้านวิชาการและการวิจัย 6) ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7) ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และ 8) ด้านสังคม⁵ โดยสมรรถนะแรกที่พยาบาลทุกคนควรพึงปฏิบัติ เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ คือด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย อันประกอบด้วย 1) ตระหนักใน

คุณค่า ความเชื่อของตนเองและผู้อื่นและไม่ใช้คุณค่า ความเชื่อของตนเองในการตัดสินผู้อื่น ให้การพยาบาล โดยแสดงออกถึงการเคารพในคุณค่า ความเชื่อและ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 2) ตระหนักในข้อจำกัดของ สมรรถนะตนเอง ไม่เสี่ยงในการปฏิบัติงานที่อาจเกิด ผลเสียต่อผู้ใช้บริการและปรึกษาผู้รู้อย่างเหมาะสมเพื่อ ความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ 3) แสดงออกถึงความ รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการพยาบาลของ ตน 4) ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการได้รับรู้และเข้าใจในสิทธิของ ตน 5) ปกป้องผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ หรือได้รับการปฏิบัติที่ผิดหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่าง เหมาะสม 6) วิเคราะห์ประเด็นจริยธรรมและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล ตัดสินใจเชิง จริยธรรมและดำเนินการได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ ที่มีความขัดแย้งทางจริยธรรมและ/หรือกฎหมายที่ไม่ ชัดชัด และ 7) ปฏิบัติการพยาบาลโดยแสดงออกซึ่ง ความเมตตา กรุณา คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของ ผู้ใช้บริการจรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้อง⁵

ปัจจุบันปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาล เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลเสื่อมเสีย โดยพบว่า ปัญหาของการถูกร้องเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ส่วนใหญ่ มาจากพฤติกรรมการแสดงออกด้วยวาจา กิริยา ท่าทางที่ ไม่เหมาะสม ขาดจิตวิญญาณของการเป็นพยาบาล ขาด ความเอื้ออาทร ละเมิดสิทธิผู้ป่วยผ่านสังคมออนไลน์ ปฏิบัติตนไม่เหมาะสมกับบริบท เช่น แสดงออกขัดแย้ง กับภาพลักษณ์ที่ดีของวิชาชีพ ประกอบอาชีพไม่ได้ มาตรฐาน บังคับขู่เข็ญ ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและ เปิดเผยความลับของผู้ป่วย⁶ จากปัญหาดังกล่าว คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จึงได้ เล็งเห็นความสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติวิชาชีพ เคารพและปกป้องสิทธิของผู้รับบริการ มีความสำนึกและ รับผิดชอบต่อสังคม⁷ โดยนักศึกษาพยาบาลทุกคนจะ ได้รับการส่งเสริมสมรรถนะดังกล่าวในทุก ๆ ชั้นปีและ คาดหวังว่าเมื่อสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจะเป็นผู้ที่มี สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายและ

สามารถประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึง มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้าน จริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายของนักศึกษา พยาบาล เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการ สอนและสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักศึกษา พยาบาลให้มีประสิทธิภาพและช่วยหล่อหลอมให้เป็น พยาบาลวิชาชีพที่ดีและมีคุณภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของ นักศึกษาพยาบาล

วัสดุและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย: การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาเฉพาะของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ปีการศึกษา 2562

วิธีการดำเนินการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้เป็นการ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) กระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

1. วิจัยดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาและวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยเกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์จาก ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์และนำ แหล่งข้อมูลที่ได้จากทั้งเอกสาร และการสัมภาษณ์ มา ประมวลผลเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สมรรถนะทั้ง 3 ด้าน

2. แหล่งข้อมูลได้แก่ 1) อาจารย์พยาบาลประจำสาขา การพยาบาลทุกสาขาวิชา จำนวน 6 ท่าน และ 2) กลุ่มผู้ใช้ บัณฑิตในแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้ วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การพิจารณาจาก คุณวุฒิและประสบการณ์ในการดูแลนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึก

ข้อมูล สำหรับศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2) แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Congruence: IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 และปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความได้ง่ายตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) กำหนดประเด็นที่ต้องการรวบรวมข้อมูล 2) คัดเลือกแหล่งข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีความตรงประเด็น (Relevance) และความเชื่อถือได้ (Credibility) ของข้อมูล⁸ 3) ศึกษาข้อมูลที่ปรากฏในเอกสาร ทำการบันทึกและทำการจำแนกข้อมูล 4) นำผลการศึกษาเอกสาร ที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ดำเนินการนัดหมายและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 7) นำสารสนเทศที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสรุป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยประยุกต์ใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง ตามแนวคิดของ Rovinelli and Hambleton⁹ และ 2) วิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบและพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

1. วิธีดำเนินการวิจัย โดยการยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะทั้ง 3 ด้านโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2. แหล่งข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์พยาบาลประจำสาขาการพยาบาลทุกสาขาวิชาจำนวน 6 ท่าน และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลเอกชน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan¹⁰ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น

ภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อวัดระดับความคิดเห็นแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ตรวจสอบความตรง (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60-1.00 นำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือและทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่ใช้วิจัย และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach, L.J.¹¹ (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับในแต่ละด้านเท่ากับ 0.95, 0.94 และ 0.96 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) ยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมตัวบ่งชี้สมรรถนะทั้ง 3 ด้าน 2) ตรวจสอบร่างตัวบ่งชี้ด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3) หาคุณภาพตัวบ่งชี้โดย ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 4) นำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัยด้วยเทคนิค Principal Factor Analysis (PCA) และการหมุนแกนแบบวาริแมกซ์ (varimax rotation) โดยใช้ค่า factor loading ที่ 0.06 ขึ้นไปเป็นตัวแปรที่ต้องการและต้องมีการรวมกลุ่มกันตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปจึงจะกำหนดเป็นองค์ประกอบใหม่

ขั้นตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

1. วิธีดำเนินการวิจัย โดยการยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลด้วยวิธีการยืนยันโดยการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน กำหนดกรอบการยืนยันองค์ประกอบ 4 ด้าน ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน (Joint Committee Evaluation)¹² คือ ความเหมาะสม (propriety standards) ความเป็นไปได้ (feasibility standards) ความเป็นประโยชน์ (utility standards) และความถูกต้องครอบคลุม (accuracy standards)

2. แหล่งข้อมูลได้แก่ หัวหน้าทุกภาควิชาทางการ

พยาบาล จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้ใช้นักศึกษาจากแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ จำนวน 5 คน รวม 11 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การพิจารณาจากคุณสมบัติและประสบการณ์ในการดูแลนักศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตรวจสอบความตรง (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (Index of Item Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.80-1.00 นำมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือและจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ด้าน 2) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3) วิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ขององค์ประกอบ 4 ด้าน

การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรม

ผู้วิจัยตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการวิจัยตามหลักจริยธรรมของการวิจัยโดยเคร่งครัดสำหรับผู้ร่วมวิจัยได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย กระบวนการ ระเบียบวิธีวิจัย และประโยชน์ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยรับทราบ และลงนามในเอกสารยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งสามารถขอถอนตัวจากงานวิจัยได้ตลอดเวลาการรายงานผลการวิจัยเป็นภาพรวมและไม่มี การเปิดเผยชื่อสกุลของผู้ร่วมวิจัยโดยได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตามหนังสือเลขที่ อว 0646.03/250

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

ก่อนการวิเคราะห์ EFA ได้ทำการทดสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์ได้ค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 41741.461 และ $p < 0.01$ แสดงว่า

เมทริกซ์สหสัมพันธ์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin of Sampling Adequacy: KMO เท่ากับ 0.918 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลนี้สามารถอธิบายได้ 91.8 % ถือว่าอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น จึงสามารถทำการวิเคราะห์ EFA ต่อไปได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวัดค่า KMO และการทดสอบ Bartlett's test

Kaiser-Meyer-Olkin of Sampling Adequacy		0.918
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	41741.461
	df.	4950
	Sig.	0.000

ตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลจัดเป็นองค์ประกอบได้ 3 องค์ประกอบ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ 18 ตัวบ่งชี้ได้ร้อยละ 45.66 โดยมีค่าความแปรปรวนหรือค่าไอเกน (Eigen values) เท่ากับ 23.01, 16.90 และ 5.74 ตามลำดับ ทั้งนี้ ความแปรปรวนสมรรถนะด้านคุณลักษณะทางจริยธรรม มีค่าสูงสุตร้อยละ 23.01 รองลงมาเป็นสมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าความแปรปรวน ร้อยละ 16.90 และสมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพ มีค่าความแปรปรวน ร้อยละ 5.74 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวนและร้อยละสะสมของความแปรปรวน องค์ประกอบสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน
ด้านคุณลักษณะทางจริยธรรม	23.01	23.01	23.01
ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	16.90	16.90	39.91
ด้านกฎหมายวิชาชีพ	5.74	5.74	45.66

องค์ประกอบด้านที่ 1 มีตัวบ่งชี้ย่อยจำนวน 11 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.739-0.865 ค่าไอเกน (Eigen values) สูงสุดเท่ากับ 23.015 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) 23.015 และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative Percent of Variance) 23.015 ซึ่งเมื่อเทียบกับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบอื่น ๆ พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 กล่าวคือตัวบ่งชี้ทั้ง 11 ตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่รวมบรรยายองค์ประกอบที่ 1 ได้ดีที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 ความรับผิดชอบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ 0.865 สำหรับตัวบ่งชี้ข้อที่ 8 การประหยัด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ 0.739 ดังตารางที่ 3

องค์ประกอบด้านที่ 2 มีตัวบ่งชี้ย่อยจำนวน 5 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.747-0.847 ค่าไอเกน (Eigen values) สูงสุดเท่ากับ 16.903 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) 16.903 และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative percent of variance) 39.918 ซึ่งเมื่อเทียบกับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบอื่น ๆ พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 กล่าวคือตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่รวมบรรยายองค์ประกอบที่ 2 ได้ดีที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ 0.847 สำหรับตัวบ่งชี้ข้อที่ 5 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อตนเอง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ 0.747 ดังตารางที่ 3

องค์ประกอบด้านที่ 3 มีตัวบ่งชี้ย่อยจำนวน 2 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบระหว่าง 0.716-0.738 ค่าไอเกน (Eigenvalues) สูงสุดเท่ากับ 5.743 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) 5.743 และค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative Percent of Variance) 45.661 ซึ่งเมื่อเทียบกับความแปรปรวนของตัวบ่งชี้กับองค์ประกอบอื่น ๆ พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ตัวบ่งชี้ทั้ง 2 ตัวบ่งชี้เป็นตัวบ่งชี้ที่รวมบรรยายองค์ประกอบที่ 3 ได้ดีที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 กฎหมายการประกอบวิชาชีพการพยาบาล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ 0.738 สำหรับตัวบ่งชี้ข้อที่ 2 กฎหมายการ

ประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ 0.716 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธีการหมุนแกนแวนริแมกซ์ (Varimax)

องค์ประกอบ	น้ำหนัก	ร้อยละความแปรปรวน (ค่าความแปรปรวนสะสม)
ด้านที่ 1 คุณลักษณะด้านจริยธรรม		23.015 (23.015)
ข้อที่ 1 ความรับผิดชอบ	0.865	
ข้อที่ 2 ความซื่อสัตย์	0.863	
ข้อที่ 3 ความมีเหตุผล	0.802	
ข้อที่ 4 การรักษาระเบียบวินัย	0.799	
ข้อที่ 5 ความกตัญญูแก่เวที	0.790	
ข้อที่ 6 ความเสียสละ	0.786	
ข้อที่ 7 ความสามัคคี	0.796	
ข้อที่ 8 การประหยัด	0.739	
ข้อที่ 9 ความยุติธรรม	0.776	
ข้อที่ 10 ความอดุสาหะ	0.748	
ข้อที่ 11 ความเมตตา-กรุณา	0.827	
ด้านที่ 2 ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ		16.903 (39.918)
ข้อที่ 1 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชน	0.847	
ข้อที่ 2 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อสังคมและประเทศชาติ	0.802	
ข้อที่ 3 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อวิชาชีพ	0.794	
ข้อที่ 4 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อผู้ร่วมวิชาชีพและผู้ประกอบวิชาชีพอื่น	0.787	
ข้อที่ 5 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อตนเอง	0.747	
ด้านที่ 3 กฎหมายวิชาชีพ		5.743 (45.611)
ข้อที่ 1 กฎหมายการประกอบวิชาชีพการพยาบาล	0.738	
ข้อที่ 2 กฎหมายการประกอบวิชาชีพการผดุงครรภ์	0.716	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อสกัดตัวบ่งชี้ให้เหลือตัวบ่งชี้ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิโดยการ

วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์ภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (maximum likelihood) เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ซึ่งปรากฏได้ว่าองค์ประกอบของมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ที่ 0.60 และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังกล่าว

2. การยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลพบว่าองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ ในประเด็นความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องครอบคลุม คิดเป็นร้อยละ 100 มีเพียงองค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ในประเด็นความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนในประเด็นความถูกต้องครอบคลุม คิดเป็น ร้อยละ 80.00

วิจารณ์

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล มี 3 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านคุณลักษณะทางจริยธรรม จำแนกได้เป็น 11 ตัวบ่งชี้ย่อยโดยองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะทางจริยธรรม เป็นคุณสมบัติ พื้นฐานอย่างแรกที่พึงมีในบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความเมตตา กรุณา ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ/ไม่เห็นแก่ตัว การมีกาลเทศะและการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพวิชาชีพ ส่วนสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับแห่งวิชาชีพนั้นเป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ตามวิชาชีพแห่งตน จึงต้องใช้เวลาในการสะสมและหล่อหลอมพฤติกรรมของนักศึกษาเพื่อให้ได้คุณสมบัติตามสมรรถนะที่กำหนดซึ่งจะเป็นการพัฒนาขึ้นมาอีกตามลำดับขั้นหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของฟลอเรนซ์ ไนติงเกล¹³ ที่กล่าวว่า หัวใจของวิชาชีพพยาบาล คือ ความเอื้ออาทรและความเมตตา กรุณาซึ่งเป็นจริยธรรมที่ควรมีในตัวพยาบาลและควรแสดงออกทุกครั้งที่ดูแลผู้ป่วย ในการควบคุมให้พยาบาลประกอบวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพเกิดความปลอดภัย สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่น

ของสังคมต่อวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นจึงต้องมีหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อให้พยาบาลทุกคนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnstone (1981)¹⁴ ที่กล่าวว่า จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลประกอบด้วย 1) การทำหน้าที่แทนผู้ป่วย (Patient Advocacy) 2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) 3) ความร่วมมือจากทีมสุขภาพ (Cooperation) และ 4) ความเอื้ออาทร (Caring) รวมทั้งบทบาทเดิม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ (Fidelity) การบอกความจริง (Veracity) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) การรักษาความลับของผู้ป่วย (Confidentiality) ความสามารถทางจริยธรรม (Ethical Agency) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (Conscientiousness) และความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพร เนาวิสุวรรณ์ และคณะ¹⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องกลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขพบว่า องค์ประกอบย่อยด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในอัตลักษณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุขได้แก่ ปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเป็นธรรม เท่าเทียม พิทักษ์สิทธิผู้รับบริการ เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีความซื่อสัตย์สุจริตสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทธิศักดิ์ สุริรักษ์และคณะ¹⁶ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดสมรรถนะตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร (สาธารณสุขชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก พบว่า อัตลักษณ์บัณฑิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร (สาธารณสุขชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร สถาบันพระบรมราชชนก จำแนกได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก 7 องค์ประกอบย่อย 45 ตัวชี้วัด โดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบหลักด้านจิตบริการประกอบด้วย ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ 6 ตัวชี้วัด ด้านคุณสมบัติ นักสาธารณสุข 7 ตัวชี้วัด ด้านคุณภาพในการบริการดูแลญาติมิตร 10 ตัวชี้วัด การคำนึงถึงสิทธิผู้รับบริการและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการและการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย 4 ตัวชี้วัด

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ จำแนกได้เป็น 5 ตัวบ่งชี้ย่อย โดยองค์ประกอบนี้

มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลเป็นสิ่งที่ต้อง ได้เรียนรู้ตามวิชาชีพ จึงต้องใช้เวลาในการสะสมและหล่อ หลอมพฤติกรรมของตนเพื่อให้ได้คุณสมบัติตามสมรรถนะ ด้านนี้ซึ่งจะเป็นการพัฒนาขึ้นมาอีกตามลำดับขั้นหนึ่งในการ รับผิดชอบต่อประชาชนและผู้รับบริการด้านสุขภาพ รวมถึงสามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับผู้รับบริการ ผู้ร่วมงานและประชาชนด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีและ สิทธิมนุษยชนของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กับแนวคิดของสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา (The America Nurses Association A.N.A.)¹⁷ ที่กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลพึงให้บริการพยาบาลด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยไม่จำกัดในเรื่อง สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ คุณสมบัติเฉพาะกิจหรือสภาพปัญหาทางด้านสุขภาพ อนามัยของผู้ป่วยมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการพัฒนา วิชาชีพและส่งเสริมมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล สอดคล้องกับแนวคิดของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย¹⁸ ที่กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพ เฝ้ามอง คือ มีความรับผิดชอบต่อประชาชน มีความเมตตา กรุณา เคารพในคุณค่าของชีวิตมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาชีพกับ ผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงานและประชาชนเคารพในศักดิ์ศรีและ สิทธิมนุษยชนของบุคคลรับผิดชอบในการปฏิบัติให้สังคม เกิดความเชื่อใจไว้วางใจต่อพยาบาลและต่อวิชาชีพการ พยาบาลสอดคล้องกับผลการวิจัยของจริยา กฤติยารธรรม¹⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิง จริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษา พยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานีพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, S.D. 0.56) เมื่อจำแนกตามรายด้าน ของจรรยาบรรณวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ใน ระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อสังคมและประเทศชาติ ($\bar{X}=4.77$, S.D. 0.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้าน จรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชนและ ผู้รับบริการ ($\bar{X}=4.03$, S.D. 0.66)

องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ จำแนกได้เป็น 2 ตัวบ่งชี้ ย่อย โดยองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะสมรรถนะการปฏิบัติตนตามกฎหมายวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์นั้นเป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้อง ใช้เวลาในเรียนรู้ พัฒนาและหล่อหลอมพฤติกรรม เช่นเดียวกับสมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพเพื่อให้ได้ คุณสมบัติตามสมรรถนะด้านนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ ในการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพไม่ให้ละเมิด สิทธิส่วนบุคคลของผู้รับบริการเพื่อให้ได้รับความเชื่อถือ ไว้วางใจและศรัทธาในวิชาชีพ อันนำมาซึ่งศักดิ์ศรีและ ความภาคภูมิใจของวิชาชีพสอดคล้องกับแนวคิดของสภาการ พยาบาล⁵ ที่ได้กำหนดสมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพได้ยึดถือและปฏิบัติการพยาบาลและ การผดุงครรภ์ตามข้อบังคับของสภาการพยาบาล รวมทั้ง ข้อบังคับของวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยจิตสำนึกทาง จริยธรรมและประยุกต์สู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่าง เหมาะสมสอดคล้องกับผลการวิจัยของศนิกันต์ ศรีมณีและ คณะ²⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้าน การพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาล คณะ พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม พบว่า ตัวบ่งชี้ สมรรถนะสมรรถนะด้านการพยาบาลอนามัยชุมชนมี 7 องค์ประกอบ 44 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย (b=.48) ประกอบด้วย 7 ตัว บ่งชี้ ได้แก่ 1) วิเคราะห์ประเด็นจริยธรรมและกฎหมายที่ เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสมใน สถานการณ์ที่ไม่ซับซ้อน(ET6) 2) ปฏิบัติการพยาบาลด้วย ความเมตตา กรุณา คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ เคารพในคุณค่า ความเชื่อและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (ET1) 3) ปกป้องผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิ หรือได้รับการปฏิบัติที่ผิดหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่าง เหมาะสม (ET5) 4) แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อผลที่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการพยาบาลของตน (ET3) 5) ตระหนักในข้อจำกัดของสมรรถนะตนเองไม่เสี่ยงในการ ปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลเสียต่อผู้ใช้บริการและปรึกษาผู้รู้ อย่างเหมาะสมเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ (ET2) 6) ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการได้รับรู้และเข้าใจในสิทธิของตน (ET4) และ 7) ปฏิบัติการพยาบาลภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (ET7)

สรุปผลการศึกษา

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ 18 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านคุณลักษณะทางจริยธรรม มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) สมรรถนะด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มี 5 ตัวบ่งชี้และ 3) สมรรถนะด้านกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มี 2 ตัวบ่งชี้ และการยืนยันองค์ประกอบสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ในประเด็นความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับดีมาก

2. สมรรถนะด้านคุณลักษณะทางจริยธรรมเป็นด้านที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด เนื่องจากเป็นคุณสมบัติพื้นฐานอย่างแรกที่มีในบุคคลไม่ว่าจะเป็นความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา ความเมตตา กรุณา ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ/ไม่เห็นแก่ตัว การมีกาลเทศะและการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพส่วนสมรรถนะด้านจรรยาบรรณและการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับแห่งวิชาชีพนั้นเป็นสิ่งที่นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ตามวิชาชีพแห่งตน จึงต้องใช้เวลาในการสะสมและหล่อหลอมพฤติกรรมของนักศึกษาเพื่อให้ได้คุณสมบัติตามสมรรถนะที่กำหนดซึ่งจะเป็นการพัฒนาขึ้นมาอีกตามลำดับขั้นหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมายวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลที่ได้จากการวิจัยควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการพัฒนาการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณสำหรับการมีส่วนร่วมของอาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญ ผู้ใช้บัณฑิตนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนงบประมาณสนับสนุนด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2560.ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135, ตอนพิเศษ 1ง (ลงวันที่ 3 มกราคม 2561).
- นฤนาท ยืนยง. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของพยาบาลวิชาชีพ. ว.พยาบาล 2551; 57(3-4): 1-12.
- โกสุมภ์ หมู่ขจรพันธ์, อรัญญา ขวลิต, นงนุช บุญยัง. คณะกรรมการจริยธรรมทางการพยาบาลตามความคิดเห็นของผู้บริหารทางการพยาบาลและพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยภาคใต้. ว.พยาบาล 2551; 57(1-2): 1-10.
- Chitty K K. Professional nursing: Concepts & Challenges. 3rd ed. Philadelphia: W.B. Saunders; 2001.
- สภาการพยาบาล. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2552 [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 20 กันยายน 2562]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.tnc.or.th>
- พรจันทร์ สุวรรณชาติ. พยาบาลกับการประกอบวิชาชีพที่อาจถูกฟ้องร้องได้. ว.สภาการพยาบาล 2552;24(2): 11-3.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คณะพยาบาลศาสตร์. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; 2560.
- ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์; 2560.
- Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. Dutch Journal of Educational Research 1977; 2 ; 49-60.
- Krejcie, R.V., Morgan, D. W. Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement 1970; 30: 607-610.
- Cronbach, L.J. Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika 1951; 16: 297-334.

12. Joint Committee on Standards of Educational Evaluation. The program evaluation standards. 2nd ed. London: SAGE Publications; 1994.

13. Baly, Monica E., H. C. G. Matthew, "Nightingale, Florence (1820–1910)". Oxford Dictionary of National Biography. Oxford University Press; 2004.

14. Johnstone. Indicators of Education System. London : Unesco; 1981.

15. กิตติพร เนาว์สุวรรณ, เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์. กลวิธีการพัฒนาอัตลักษณ์ของนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. ว.หาดใหญ่วิชาการ 2558; 3(2): 117-132.

16. สุทธิศักดิ์ สุริรักษ์, อุไร จักษ์ตรึงมล, อนันต์ มาลารัตน์, ปริญญา จิตอร่าม. ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดสมรรถนะตามอัตลักษณ์ของบัณฑิตหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์ (สาธารณสุขชุมชน) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรสถาบันพระบรมราชชนก. ว.การพยาบาลและการศึกษา 2560; 10(4): 76-94.

17. American Association College of Nursing. The essentials of master's education in nursing. Washington, DC: National Academies Press. National Association of Colleges and Employers; 2011.

18. สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย. จรรยาบรรณพยาบาลฉบับปีพุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล; 2546.

19. จริยา กฤติยารณ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 “สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC”; วันที่ 29 กรกฎาคม 2559; ณ มหาวิทยาลัยราชธานี. อุดรราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชธานี; 2559.

20. ศนิกันต์ ศรีมณี, ชนิดา มัททวงกูร, เพ็ญรุ่ง นวลแจ่ม. การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. ว.พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม 2562; 20(39): 20-35.